

Projekt badawczy stanowi drugą fazę prac nad tym tematem. W trakcie pierwszej fazy badań w ramach projektu *Ukrywanie się w Warszawie po „aryjskiej stronie” 1940-1945* przeprowadzone zostały kwerendy obejmujące najważniejsze zasoby źródłowe dotyczące tematu, a uzyskane dane wpisane zostały do utworzonej bazy danych. Następnie, zweryfikowane i zanalizowane dane zostały nałożone na interaktywną mapę. Pozwoliło to na przeprowadzenie analiz strategii przetrwania Żydów ukrywających się od 1942 r. na terenie okupowanej Warszawy, uwzględniających zwłaszcza sieci społeczne ukrywających się Żydów oraz pomagających im Polaków, a także relacje pomiędzy nimi. Jednym z celów projektu była weryfikacja dotychczasowej wiedzy dotyczącej ukrywania się Żydów w aryjskiej części Warszawy. Wiele w tej wiedzy było powierzchownych sądów dotyczących m.in. warunków niezbędnych do przeżycia, ilości osób pomagających jednemu ukrywającemu się, sposobów znajdowania pomocy, zakresu szmalcownictwa itp. Przeprowadzone analizy pozwoliły na wstępną weryfikację tych sądów i określiły obszary tematyczne do dalszych badań - zwłaszcza pogłębionego przestudiowania różnych aspektów pomocy oraz zagrożeń, określenie skali i struktury tych zjawisk, opisanie ich zarówno w wymiarze historycznym, geograficznym, socjologicznym, jak i psychologicznym. Te zagadnienia są fundamentalne dla całego tematu ukrywania się Żydów w Warszawie.

W drugiej fazie projektu planowane jest poszerzanie istniejącej bazy danych o kolejne, mniej znane lub trudniej dostępne źródła. Uzyskane dane uzupełnią stworzoną mapę ukrywania się Żydów w Warszawie poza gettem. Jednocześnie na tej podstawie prowadzone będą dalsze badania tematu. Przeprowadzone do tej pory analizy pokazały wiele nowych zagadnień istotnych dla tego tematu, takich jak rola zasobów społecznych, w postaci np. przedwojennych kontaktów biznesowych lub społecznych, znaczenie przynależności do organizacji lub partii politycznych. Niemniej ważne okazuje się powstawanie żydowskich sieci samopomocowych, które powstają w czasie okupacji – opartych na pochodzeniu z tego samego miasteczka, lub całkiem nowych znajomościach. Jednym z tematów jest także czy też ukrywanie się na powierzchni przez cały czas wojny dzięki istniejącym więzom rodzinnym, sąsiedzkim lub społecznym. Dzięki zgromadzonym danym dojrzeć można także wiele luk w tematach – jak wydawałoby się – dobrze już zbadanych i opisanych w literaturze przedmiotu, np. kwestia współpracy Polaków i Żydów w ramach federacyjnej struktury Rady Pomocy Żydom „Żegota” i jej codziennego funkcjonowania. Jednocześnie tematem badań będą nierozdzielnie związane z kwestią pomocy sytuacje zagrożenia. Zebrane do tej pory i uzupełnione dane posłużą do dalszych analiz mających na celu ocenę skali szmalcownictwa i szantażowania Żydów ukrywających się w Warszawie. Te i inne zagadnienia będą przedmiotem dalszych szczegółowych analiz socjologicznych, psychologicznych oraz kartograficznych, wykorzystujących metodologię tzw. ‘geografii Zagłady’